

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
unui comitet de redacție.
Atelierele tipografiei „Astra” Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838

GILBARITIU ȘI SFINȚIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATAȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.

B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513
Abonamentul anual lei 300 Autorități și Societăți lei 600
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 39 Inreg. Trib. Brașov S. II No. G. II. 71/942

21 Mai 1942

Anul 105

Absențe condamnabile

de Dr. N. Căllman

Sărbătorile sunt zile legate de anumite întâmplări și fapte importante din viața sufletească și cea națională a noastră. Ele se repetă, ca astfel mereu să ne reamintească acele întâmplări și fapte. Repetarea lor nu va plictisi niciodată pe un adevărat patriot și nici pe un creștin sincer.

Din sărbătoarea națională adevăratul patriot va ști de fiecare dată să soarbă seva de patriotism care să-i întărească mereu nădejțile pentru viitor.

Iar în sărbătoarea religioasă creștinul va găsi totdeauna prilej de întărire sufletească și de ridicare morală.

Am asistat la sărbătoarea de 10 Mai. De această zi sunt legate cele mai importante împliniri ale trecutului nostru: eliberarea de sub jug străin și regalitatea noastră.

Cine privește în această zi defilarea tineretului și a armatei, cine asistă la programul tineretului școlar, cine nu-și poate stăpâni câte o lacrimă din colțul ochiului, privind mers și atitudine și ascultând cântece și declamații, cine trăește fiori de însuflețire și de bucurie în această zi, acela va primi puteri nebănuite pentru luptă și rezistență și va câștiga însuflețirea și puterea care-l vor trece peste toate greutățile și piedicile, în sufletul aceluia nu se vor putea furișa niciodată îndoiele de viitorul neamului.

Și cu toate acestea am asistat nu odată la sărbătorile naționale cu multă tristețe sufletească. Participă de foarte multe ori mult prea puțină lume. Lipsese aproape totdeauna floarea intelectualilor noștri.

Am asistat și la festivalul școalelor de 10 Mai cu această tristețe. Vorbire ocazională, coruri, declamații, foarte frumoase și cu multă grijă și pricepere pregătite. În ele își pune tineretul școlar toată însuflețirea și elanul tineresc, tot ce are sufletul lui mai bun și mai ales. Însuflețirea lui până la extaz la amintirea faptelor prezentului și a dorințelor de viitor.

Și cu toate acestea a lipsit dela această sărbătoare de însuflețire națională prea multă lume.

Festivalul zilei de 10 Mai, sărbătoarea sărbătorilor noastre, nu poate fi numai festivalul copilăretului. El trebuie să fie festivalul tuturor. Și în primul rând al celor mai în vârstă.

Din manifestările tineretului, vârstnicii vor primi puteri noi pentru nădejțile viitorului. Iar din prezența lor la sărbătorile naționale, tineretul va învăța cum trebuie cinstit trecutul neamului. Prezența lor trebuie să fie o îndatorire, dela care n'ar fi iertat să se sustragă nime.

Unde erau cei mulți care lipseau dela această manifestație națională și patriotică? M'am lămurit venind către casa dela festival. Cafeneaua pe lângă care treceam era ticsită cu lumea care ar fi trebuit să fie prezentă la cinstirea zilei de 10 Mai. Iar prietenul cu care mă întâlneam era cu ochii umflați de

Continuare în pagina 2-a

Să ne desmetecim

de Ion Berciu

Furtuna ne bună, care bântue omenirea, a produs o mare turburare în viața indivizilor și a popoarelor.

Multe așezări, pe care ne obișnuisem a le crede eterne, s'au mistuit în vârtejul nebun. Milioane de vieți, averi incalculabile, opere de artă, cu nepuțință de înlocuit vreodată, — au fost înghițite de molochul necruțător. Insuși sufletul uman, doritor de lumină, de frumos, de ideal și de moral, a trebuit sau să se ghemuiască în străfundurile ființei, sau să piară, apărând vechile credințe nobile sau să se alăture, renunțând la sine însuși, de puterile ce-i dau deplină satisfacție momentană.

Să privim în jurul nostru și să ne dăm seama.

Furtuna a dus, cum era și natural, ce era la suprafață: elementele, care nu se puteau ține de legăturile acestui pământ, fie că n'aveau aderență, fie că erau împinse și de demonul din lăuntru, să iasă din cătușele naturale.

Adâncurile mării, oricât de vânzolită a fost suprafața, au rămas tăcute și liniștite, acolo, unde au stat de veacuri.

Stâncile de granit, ieșite din marea masă, unde își au baza și de unde dețin toată strălucirea și tăria lor, au stat neclintite în vifornia.

Acum e timpul să vedem cât ne-a fost de mare pedeapsa pentru singura vină că n'am știut să alegem neghina din grâul curat, n'am ascultat cuvântul celor ce au trudit cu noi și a celor ce

ne-au dorit numai binele, fiindcă erau suflet din sufletul tuturor.

Ce-a fost însă a trecut. Rămâne prezentul.

Din trecut să smulgem învățătura salvatoare.

Marea masă de țărani, prin instinctul lor dumnezeesc, ne învață ce-i dreptatea, ce-i omenia, ce-i sacrificiul ce-i patria.

Marii gânditori ai națiunii ne cheamă, fiindcă prin ei vorbește deschis neamul întreg, cu realitățile, durerile și aspirațiile lui legitime.

Este timpul suprem să ne desmetecim!

Toate elementele de alegere sunt date.

Realitatea singură ne mână, cu forța ei irezistibilă, spre limanul fermecat.

Nu ne rămâne să fim, decât așa cum am fost de veacuri: slujitori umili, dar credincioși ai dreptății imanente.

Frate Române,

Subscrie la

Imprumutul

Reîntregirii

României

Populația românească a Brașovului

de A. A. Mureșlanu

Centrele principale ale celor „opt districte valahice” bănățene, în cap cu Caransebeșul și Lugojul au fost dela originea lor românești. Hațegul și Deva, localitățile de căpetenie ale românescului ținut al Hunedoarei, au fost întotdeauna locuite în mare parte de Români; cea din urmă a început a se maghiariza numai în veacul al 17-lea, după trecerea la confesiunea calvină a Românilor. Abrudul, centrul țării Topilor și Moșilor era la începutul veacului al 18-lea un oraș românesc. Făgărașul a fost deasemenea, la originea lui, o cetate și un oraș românesc.

Centrele urbane din Nordul Transilvaniei au avut mai puțină populație românească; ele au adăpostit mai cu seamă familii românești nemeșești, adică boierești.

Cea mai însemnată obște orașenească românească s'a dezvoltat însă în jurul marelui centru comercial al Brașovului, care luase mai ales în veacul al XIV-lea un mare avânt economic. Cunoscuta bulă a Papei Bonifaciu IX, dela 15 Decembrie 1399 ne vorbește nu numai de „mulțimea” (multitudo) Valahilor, locuitori în acest oraș (in opido) ci și de existența unei biserici (ecclesia) a lor. Socolile orașului dela sfârșitul veacului al 15-lea ne dovedesc că transitul său de mărfuri se făcea prin mijlocirea aproape exclusivă a căraușilor și neguțătorilor români, între care găsim și neguțători mari (mercatores grandi) ca „Aldea de Râșnov”, „Fodor Scheianul”, „Neacșul de Câmpulung”, etc.

Documentul dela 1597, găsit de noi în arhiva orașului, ne-a păstrat toate amănunțele clădirii celei mai vechi școli

— Continuare în pag. 3 —

Citiți

„Gazeta Transilvaniei”

FOILETONUL
„GAZETEI TRANSILVANIEI”

Județul Neamț

de A. P. Bănuț

Că de zeci de ani încoace, atâți înfocați juri naționaliști moldovo-valahi și mai ales tineri fii de boeri înstăriți, au bătut mereu drumurile străinătății, — lucrul se explică logic și în favoarea ființei noastre, prin simplul și onorabilul fapt, că această mândră pleiadă de tineri însetați de învățătură, literatură și artă, au căutat să-și potolească setea de-a ști și de-a se perfecționa, în marile metropole din Franța, Germania, Italia sau în alte mari orașe europene, revenind apoi în patrie, mai instruiți, mai culți, mai artiști, mai plini de dorul de-a fi cât mai folositori neamului lor iubit.

Dar că, mai bine de-un veac, o seamă de mari moșieri sau de așa-ziși oameni politici, au ținut să-și arunce prin străinătăți nu numai prisosul căștigurilor lor, ci unii din ei să se îngloade până'n gât în datorii, numai pentru a-și putea satisface păcătosul snobism de-a istorisi acasă, plini de sine-înșiși, c'au văzut cutare sau cutare din celebrele locuri climatice sau stațiuni balneare din Europa, fără să fi avut în schimb curiozitatea să-și cunoască propria lor țară, — iată una din apucăturile detestabile, ce trebuie condamnată fără nici-o cruțare!

— Da, domnule, m'am dus și mă duc în străinătate, fiindcă acolo găsesc civilizație, distracție superioară și tot confortul modern, care-mi face viața plăcută! Ce vrei d-ta? Mă trimiți în Vârful Negoitului sau pe Ceaușu, ca să mă ningă prostește în miezul verii și să mă întorc acasă cu o dublă pneumonie, care chiar dacă nu m'ar curăța, are să mă lase ne-om pe toată viața? Pe banii mei cred că am tot dreptul să-i cer cuiva nu numai exclusivul colț de nud romantism sălbatec, ci un adăpost, o masă cinstită, igienă, distracție

Iar eu, ilustre și preacălătorite, mă văd silit să Vă răspund respectuos, următoarele:

— „Iertând creștinește toate păcatele din trecut ale unei xenofillii exagerate, a cărei notorie risipă de bani era desaprobată, în sufletul său, de însuși străinul ce-o încasa, zâmbind afectuos „boerului valah”, — am onoarea a Vă aduce la cunoștință, că generația actuală, ținând seamă de imperatiile economice ale Europei ce vrea să se

Informațiuni

Conferință

Colegiul medicilor secția Brașov, roagă pe toți medicii din oraș și județ să ia parte la conferința d-lui Prof. *Domenico Marotta*, despre „Organizația sanitară în Italia” care va avea loc în ziua de Luni, 25 Mai, ora 7.30 în sala Camerei de Comerț.

Festivalul liceului de fete „Principesa Elena”

Joi, 21 Mai a. c. la orele 11 se va juca în sala teatrului „Astra” piesa dramatică „Coana Chirița în Iași” de către elevele liceului de fete „Principesa Elena”. Beneficiul reprezentației se va vârsa Comitetului de Patronaj al Municipiului.

Festivalul artistic al Academiei Comerciale

Miercuri seara, 20 Mai a. c. la orele 9 se va ține festivalul artistic al Academiei Comerciale în Sala „Astra”.

Primăria Municipiului Brașov
Serviciul economic

No. 11046 1942

Publicațiuni

Pentru aprovizionarea Ospiciului de Infirmități, Oficiului de Ocrotire și Biroului de Triaj cu alimente și materiale de întreținere necesare pe exercițiul financiar 1942/43, se vor ține la această Primărie în ziua de *2 Iunie 1942 ora 11.30* următoarele licitații cu oferte închise, timbrate și sigilate conform art. 88—110 din L.C.P. și dispozițiilor Decretului-Lege No. 200 Monit. Of. 21 din 26 Ianuarie 1940.

I. La ora 11 pentru procurarea 12.000 kg. pâine integrală în valoare de cca Lei 288.000.

II. La ora 11.30 pentru procurarea 3000 kgr. carne de vacă; 500 kgr. slănină crudă și 800 kg. untură în valoare de cca 685.000.

III. La ora 12 pentru procurarea 20.000 litri lapte de vacă în valoare de cca Lei 600.000

IV. La orele 12.30 pentru procurarea diferitelor medicamente, la rețete pentru săraci; în valoare de cca Lei 60.000.

La ora 13 pentru procurarea diferitelor coloniale și materiale de întreținere în valoare de cca Lei 940.000.

Garanția este de Lei 2000 în numerar sau efecte de Stat în valoarea lor reală care va rămâne în „Depozit” pe tot timpul contractului.

Caietele de sarcini și informațiuni se primesc la serviciul economic al Primăriei.

Brașov, la 8 Mai 1942.

p. Primar, p. Secretar general,
Dr. E. Fleischer Dr. St. Popovici

Șeful Serviciului:
T. Stinghe.

Primăria comunei Araci. Jud Brașov

Nr. ad. 1254—1942

Publicațiuni

Primăria comunală Araci, județul Brașov, ține licitație publică cu oferte închise, în localul Primăriei în ziua de 26 Mai 1942, orele 10 a. m. pentru:

1. Betonarea canalului „Hula” în tuburi de ciment pe 100 m. l. conform devizului în valoare de 60.000

2. Terminarea construcției noului grajd comunal, pus sub acoperiș în roșu, lucrări rămase conform devizului, în valoare de 285.000,

Licitația se va ține conform dispozițiilor art 83—110 din L.C.P.

Planul cu deviz stă la dispoziția celor interesați.

Araci, la 12 Mai 1942.

Primar, Notar,
V. Rafiroiu Al. Moisa

Cronica Războiului

de **Mardare Mateescu**

Valoarea ostașului român

În iarna care a trecut, într-o noapte de păcură stăpânită doar de șuierul prelung al vântului tăios care imprăștiă în vârtejuri trâmbele de zăpadă, o coloană română și una germană de vânători, formând avangarda atacului final, se apropia de liniile înaintate ale Feodosiei. Era a patrusprezecea către a cincisprezecea zi de când asalturile asupra portului capturat de Ruși se succedau cu regularitate. Exploziile obuzelor și răpăitul mitralierelor au prins să umple văzduhul numai către ziuă, iar aproape de prânz, coloanele de tancuri deschideau drum trupelor aliate victorioase care ocupau portul și urmăreau pe Ruși de-a-lungul golfului dela Marea Neagră, aruncându-i apoi în mare.

În acea zi, generalul Mannstein dădea un ordin de zi, în care, între altele se spunea: „Atitudinea vitează a trupelor române a trezit recunoașterea deplină a valorii lor, au rămas pe tot timpul iernii la același nivel de vitejie. Din rândurile lor, ne sosește epistola unui drag camarad de redacție și prețuit gânditor și om de faptă întreagă, profesorul *Ion Colan*, locotenent în rezervă.

„Nu te-am uitat — ne scrie — dar timpul și împrejurările nu m'au lăsat să-ți dovedesc asta. Iți scriu acum, dela sfârșitul ultimei etape. Știi, „ultimei” e un fel de a vorbi. Dacă n'ar fi decât războiul auditiv și vizual, am putea fi încântați. Cum însă mai sunt și alte simțuri, încântarea trece pe planul al doilea.

„Nu știu ce și-aș putea scrie de aici. Că e bine? Că e rău? La urma urmei e război și nimeni să nu se aștepte la povești, bune pentru cei de-acasă. Noi, cei care suntem aici, vom fi foarte puțini vorbăreți la întoarcere. N'avem ce povesti, decât, doar, că a fost odată un război la care am luat parte cu tot sufletul. Dacă voi scapa. Iar dacă nu, veți scrie dv., gazetarii, că un locot. de rezervă *Colan*, gazetar și el, a murit undeva pentru țară. Că și așa vor fi mulți care să nu priceapă ce e aia „ȚARA”. Atâta tot.

„Scriu amărît, că mi-a murit tata. Vestea mi-a venit ieri, când nu trebuia să vie. Vești despre mersul războiului tot G. Tr. mi le aduce. Uneori o pri-

mesc și aici, *dincolo de Stepa Nogaică a Tătarilor dela Krâm*.”

Știrurile acestei epistole, le citeam tocmai atunci când aparatul de radio transmitea vestea căderii bastioanelor dela Kerci, urmată de elogiile aduse luptătorilor români „ale căror excelente calități s'au dovedit în luptele din peninsula Kerci”.

Deci, nici oamenii, nici calitățile lor nu s'au schimbat, numai că, „noi, cei care suntem aici, vom fi foarte puțini vorbăreți la întoarcere”. Și într'adevăr, ce ar mai putea sublinia vorbele, atunci când faptele vor rămâne înscrise adânc în filele viitorului. „N'avem ce povesti, decât doar, că a fost odată un război la care am luat parte cu tot sufletul”. Cât suflet au pus luptătorii noștri în campania pe care o susțin am putea vedea și noi, după cum au putut vedea și ceilalți, aliați, sau adversari. „Între două etape”, din care niciuna nu e ultima, căci „ultima” e numai un fel de a vorbi, acest suflet răzbate până la noi, drept și nepărtinitor, fără a vorbi de „bine” fără a vorbi de „rău” căci „la urma urmei, e război”. Ceea ce contează, este țara. Pentru gloria ei, nici binele și nici răul nu pot abate un suflet dela făgașul său. Pentru binele ei, perspectiva morții e un amănunt oarecare pe orizontul faptei celei de toate zilele. Un om de știință și o energie dinamică, așa cum e profesorul *Ion Colan*, e prea mulțumit să știe că atunci când va cădea undeva, gazetarii vor scrie că „un locotenent de rezervă *Colan*, gazetar și el, a murit undeva pentru țară”. Atâta tot.

Rândurile prietenului drag, le vom păstra ca o frumoasă dovadă a sentimentelor sale clare și drepte, deși așternute pe hârtie în momente de profundă amărăciune. („Scriu amărît, că mi-a murit tata”). De aici de departe, ne simțim azi mai apropiați de dânsul ca niciodată și suntem siguri că dragostea noastră îl va ocroti de istovitoare trude ale campaniei, ca și de glonțul dușman. Îl așteptăm cu nerăbdare printre noi, pentru ca la sfârșitul acestui război să-și poată relua misiunea de mare responsabilitate a secretariatului „Astrei” și în fruntea bătrânei Gazete a Transilvaniei, care străbate până departe dincolo de stepa Nogaică... Atuncia, ȚARA care îi stăruie în minte va fi din nou mândră și strălucitoare și va fi mult de lucru. Pentru că, chiar atunci, „vor fi mulți care să nu priceapă ce e aia „ȚARA”. Vor fi alte vremuri și alte mijloace de convingere..

Frontul din Răsărit

Ultimele telegrame de război sosite de pe frontul din Răsărit, stăruie cu amănunte asupra mării victorii dela Kerci, unde a avut loc prima manifestare în stil mare a ofensivei germane, după lungile luni de așteptare din iarnă. Rușii, care au avut vreme suficientă pentru a-și organiza apărarea pe frontul Kerciului, a cărui lungime de-abia depășește 24 km., au suferit o grea înfrângere, fiind pe cale să piardă trecătoarea cea mai vulnerabilă către ținuturile caucaziene.

Sunt scoase apoi în evidență atât importanța strategică a regiunii dela Kerci, cât și importanța economică a acestei regiuni, una din cele mai bogate în mine-

reuri de fier. Aci se fabricau mai ales materiale grele, ca șinele de cale ferată, plăcile blindate și diferitele materiale pentru construcții.

În același timp însă, când comunicatele germane anunțau victoria dela Kerci, Rușii anunțau și ei „mari victorii” în regiunea Harkowului și pe frontul finlandez. Ulterior, ziarele engleze au publicat detalii asupra acestor „victorii”, detalii care n'au fost de loc de natură să ridice moralul opiniei publice anglo-saxone, pusă din nou în contact cu efectele fulgerătoare ale forței de atac de care dispune mașina de război germană.

În legătură cu victoria dela Kerci, sunt menționate meritele excepționale ale luptătorilor români.

După cum reiese din comunicatele marelui comandament german, ostașii noștri s'au încărcat de glorie și cu ocazia acestui important episod al războiului din Răsărit.

Fronturile Extremului Orient

Dacă nu avem informațiuni recente cu privire la operațiunile japoneze din jurul Australiei, în schimb se precizează că pe frontul Birmaniei Japonzii sunt pe cale să realizeze lichidarea definitivă a rezistenței anglo-chineze. Succesele Japonezilor în Birmania, îngrijorează tot mai mult Marea Britanie, din cauză că odată stăpâni pe teritoriul birman Japonzii ar putea să amâne o acțiune asupra Indiei, dar în schimb să-și concentreze toate eforturile pentru slăbirea și sfărâmarea frontului chinez.

În cazul unei victorii totale în Birmania, Englezii prevăd că Japonzii își vor organiza forțele de atac în trei puncte principale și anume: de-a-lungul frontierei thailandeze și indochineze și în regiunea centrală Hanchou. În modul acesta sectorul de Sud și cel din centru ale frontului chinez s'ar afla strânse într'un clește puternic, până când ele ar ajunge la epuizare și capitulare.

Capitularea Chinei însemnează însă ca Englezii să piardă și ultimele nădejdi de rezistență în Asia, cu atât mai mult cu cât toate comunicațiile de uscat între India și China sunt tăiate. De aceea, se simte atâta îngrijorare la Londra, în legătură cu această problemă.

Dreptul Franței asupra Antilelor

Sintetizând cuprinsul notelor schimbate între guvernul Statelor Unite și cel al Franței cu privire la chestiunea Antilelor, d-l Laval a comunicat ziariştilor următoarele:

Franța nu renunță la drepturile ei suverane asupra Antilelor, ori care ar fi mersul evenimentelor; vasele de război franceze și cele comerciale, aflate în Antile, nu vor fi furnizate unei puteri străine, inclusiv Statele Unite; Amiralul Robert acționează numai cu autorizația guvernului francez.

Se pare că prin formula aceasta, va fi aplanat incidentul creat cu pretențiile de control americane asupra insulelor Martinica și Guadelupa.

Cinema „Astra”

Dela 21 Mai

LENY MARENBACH
HANS SÖHNKER

intr'o realizare excepțională după celebra piesă de teatru a lui EBERHARD FOERSTER „FRAU NACH MASS”

Hoața de Nevastă mea

Dragoste de artiști pe ecran

Cu: FRITZ ODEMAR

HILDE HILDEBRAN

Regia: HELMUT KÄUTNER

Muzica: NORBERT SCHULTZE

Redactor responsabil

ION BOZDOG